

Oljuprísurin avger

Hvussu úrslitið sær út, og harvið hvussu útlitini eru fyri endurnýgging av flotanum er tengt at oljuprísinum og harvið ikki minst at Irak krígunum

FØROYAR OG UMHEIMURIN

Jóannes Hansen

Seinastu vikurnar hefur kríggj í Irak verið í hvørjari stovu í landinum. At tíð og rúm ikki longur hanga saman, soleiðis sum tey gjørdur fyrr, ber við sær, at tey, sum búgva við ytsu enda jarðarinnar, sum tað ofta verður tikið til, á orkestruplássi fylgja við í, hvussu tað gongst hjá teimum, ið eru á vígvøllum, sum tað fyrr í tíðini bara hoyrdust søgur um og frá.

At síggja ræðuleikarnar, sum kríggj altíð ber við sær, skakar, og skepnurnar hjá familjum og einstaklingum, sum á egnum kroppi kenna ræðuleikarnar, hava ivaleyst tað ávirkan, at alt samfelagið – uttan mun til hvat annars verður hildið um kríggj – eru

samd í, at vesturheimurin eigur at vera við til at byggja Irak upp aftur. Higar til hava tað ikki verið serlig tiltøk í Føroyum fyri at savna pengar saman, men at vísa samhugin í verki, plagar ikki at skorta, tá ið høvið er til tað. Í Danmark varð næstsiðsta leygar kvøld skipað fyri stórari innsavning, sum tær báðar størstu sjónvarpsrásirnar, DR og TV2, skipaðu fyri, og hugurin at geva vísti seg at vera størri, enn hann nakrantíð hevur verið áður.

Við omanfyri standandi í huga kann tað kanska kennast næstan erkvisið at tosa um, at ræðuleikarnir og skiftandi umstøður annars úti í heiminum umframt tilvitanina hjá føroyingum

eisini ávirka føroyska búskapin. Men tað er ein veruleiki, sum ikki minst fiskivinnan kennir.

Hon er nógv størsti oljunýtarin í Føroyum, og tað er fyrst og fremst fiskivinnan, sum kennir sviðan, tá ið oljuprísirnir svinga. Tølini siga, at sveiggini eru rættuliga stór, og tey hava heilt stóran týðning fyri, um talan verður um reyð tøl á botnlinjuni ella ikki, tá ið árið verður gjørt upp:

– Tvey tey seinastu árinu hefur lægsti listaprisurin verið 1,23 krónur, og tá ið hann hevur verið hægstur, hevur hann verið 3,23 krónur.

Tað sigur Olaf Olsen, sum hevur fingist við reiðaravirksemi seinastu meiri

enn tríati árinu, og sum altíð hevur havt stóran áhuga í tølum og hagtølum.

– Tað er eitt stóðugt stríð at fáa rakstur in at hanga saman, og tá er tað ikki líka mikið, hvussu høgur oljuprísurin er. Útreiðslurnar til olju ber reiðarið hundráð prosent, og tí kennist tað sera meint, tá ið talan er so stórar hækkingar, sum vit viðhvørt hava sæð á heimsmarknaðinum og harvið eisini her í Føroyum.

Stór nýtsla

Undan sameindu innrásini í Irak fóru oljuprísirnir upp ígjøgnum. Tað merkist, tá ið rindast skal fyri oljuna, sum fer í tangan heima við hús, og tað merkist, tá ið

bilurin verður bunkraður. Størsta árið av ógvusliga príslopinum í oljuni kenna teir, sum hava við skip og skiparakstur at gera.

Næraberg brennir einar 25 túsund litrar um dagin. Rækjutrolarnir bunkra til knappliga tveir mánaðar langan túr einar 600 túsund litrar. Tað vil siga, at hvør teirra brennur einar tíggu túsund litrar um dagin, ella tað sama, sum eitt húsarhald brúkar í einar tríggjar mánaðir. Flakatrolarnir og stóru nóta- og trolskipini brenna eisini nógv, og so eru tað allir hinir partarnir av fiskiflotanum.

Toppskorarin í føroyska flotanum, tá ið tað ræður um oljunýtslu, er nýggja Norröna. Hon brennir einar

hálfv hundráð túsund litrar um dagin.

Oljuslagið, sum ymsu skipasløginu brúka, er ymiskt, og harvið er prísurin eisini ymiskur. Nú Norröna kom til landið, varð sagt, at hon brúkar tyngri olju enn gamla Norröna, og at prísurin harvið er lægri. Tað er eisini ymiskt, hvussu stóru avsláttur verður givin. Tað valdast um nýtsluna hjá einstaka skipinum, og tað valdast eisini, hvussu nógv skip eitt reiðari, hevur at bunkra.

Prímunurin

Fram til á heysti í 1973 kostaði oljan lítið. Tá var tað, at oljuprísirnir í kjalarvorrinum á Yom Kippur

Fyrstu tríggjar mánaðirnar hevur tað roynst væl hjá teimum báðu nýggju trolarum hjá Beta, sum hava fiskað 1700 tons, men úrslitið hevði havt verið betri, um oljuprísurin ikki hevði havt verið so høgur

endurnýggingina

krignum fleirfaldaðust, so eftirtíðin hefur tosað um fyrru oljukreppuna. Hin seinna var síðst í sjeiti árunum, tá Komaini rak vesturheims sinnaða shain og hansara menn í útlegd og skipaðu Iran sum fundamentalistiskt prestastýri. Prísirnir gjördu aftur eitt skarvslop, eisini orsaka av ófriði í Miðeystri, har al-tjóða brennidepulin al-tíð hefur verið og er – um vit so tosa um mentan, átrún-að, politikk, búskap og so nógv annað.

Í 1991 var oljuprísurin meiri enn tvær ferðir so høgur, sum hann var árið frammanundan. Orsökini var tann, at Saddam Hussein og Irak fóru inn í Ku-veit, og at tað harvið stóðst stórus ivi, um oljuútboðið fór at standa mát við eftir-spurningin.

Í 1999 var oljuprísurin undir tí, sum hann var í 1990. Men so hækkaði hann aftur, og eftir 11. september í 2001, tá ið Osama bin Ladin og teir hövdu syrgt fyri álopinum á World Trade Center í New York, reyk prísurin aftur upp ímóti stöðinum, sum hann hevði verið á tiggju ár frammanundan. Og nú hevur prísurin aftur verið á 1991 og 2001 stöðinum. Í mars var hann uppi á 34 dollarum fyri tunnuna, men í apríl er hann fallin niður aftur á 26 dollarar ella á sama stöði, sum hann var á í november í fjør. Hvussu tað verður komandi mánað-irnar og árin, veit eingin at siga. Tað valdast ikki minst, hvussu tað verður í Mið-eystri.

Árinið

Olaf Olsen vísir m.a. á, hvussu stóran týðning tað hevur fyri rækjuskipini, at oljuprísirnir eru á einum rímuligum stöði:

– Um oljuprísurin fer eina krónu upp, so hevur tað við sær, at bunkringin fyri ein túr verður seks hundrad túsund krónur dýrari. Tað er rættuliga nógv hjá reiðarinum at bera omaná aðrar rakstrarútreið-slur og áðrenn kapitalútreiðslurnar, tá ið havt verður í huga, at söluprísurin fyri eina rækjulast tey seinnu árin hefur ligið ímillum tríggjar og fimm milliónir

krónur.

Beta rekur seks Cuba trolarar, og tveir nýggjar Cuba trolarar, sum teir verða nevndir, sjálvst um trolararnir, sum komu til landið stutt undan ársski-ftinum, vórðu bygdir í Spania.

Tað hevur gingið væl hjá Cuba trolarunum seinastu tíðina, og tað hevur gingið stak væl hjá nýggju skip-unum, síðani tey fóru í vinnu 7. januar.

– Vit hövdu roknað við, at veiðan hjá nýggju skip-unum skuldi verða munandi størri, enn hon var hjá gomlu skipunum, og tað hevur hon verið. Raksturin sær hampuligur út, men hann er ikki nóg góður til, at vit halda tað vera ráðiligt nú beinanvegin at fara at skriva sáttmála upp á fleiri nýggjar bátar. At tað ikki er lutfall ímillum betra fiskari-ð og betraðan rakstur kemst partvís av, at oljuprísirnir eru so høgir. Hitt er, at fiskaprisirnir ikki eru nóg góðir. At prísirnir ikki eru góðir kemst bæði av, at fiskurin er smærri, enn hann hevur verið, og ikki minst av høgu oljuprís-unum, sum hava við sær, at keypiorkan yvirhøvdur minkar, og harvið verður eftir-spurningurin eftir fiski eis-ini minni. Í kalkulatiónum fyri nýggju skipini roknaðu vit við, at miðal-prísurin fór at liggja oman-fyri seks krónur. Teir tríggjar fyrstu mánaðirnar, sum

nýggju bátarnir hava roynt, hava teir fingið 1700 tons, men prísurin hevur ligið undir 6,00 krónum.

Framtíðin

Beta hevur framvegis sam-band við sponsku skipa-smiðjuna, sum smiðaði teir

báðar nýggju trolararnar. Teir hava eisini optión upp á fleiri bátar, og ætlanin hevur verið, at tveir bátar skuldu koma til jólar 2004 og tveir afturat til jólar í 2006. Harvið skuldu teir átta Cuba trolararnir verið avloystir av seks nýggjum bátum. Men enn er tað ikki

greitt, um optiónin verður til sáttmálar og harvið nýggjar trolarar:

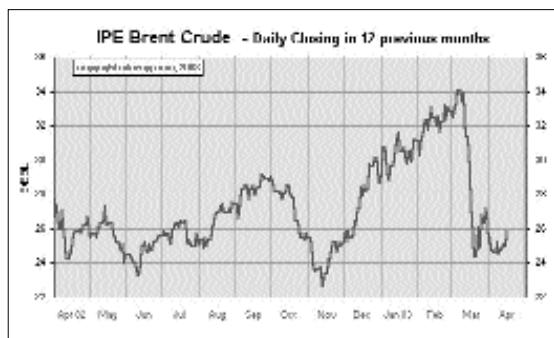
– Tað valdast ikki minst um, hvussu tað verður við oljuprísinum. Nú Irak kriggið er av, eru prísirnir dalaðir ikki so lítið. Um tal-an verður um nýggjar spenn-ingar í Miðeystri og harvið

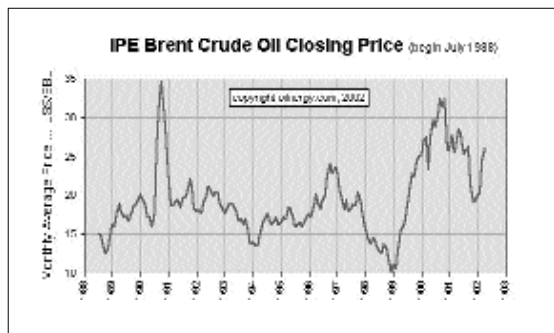
Umstøðurnar í Miðeystri síggjast aftur í broyttum oljuprís, sum aftur ávirka fyrirteytirnar at endurnýggja skipaflotan, sigur Olaf Olsen á Beta

aftur um nýggjar hækking-ar í oljuprísinum er ilt at meta um. Skipini hjá okk-um bunkra ímillum fimm og 5,5 milliónir litrar um árið. Um oljuprísurin fer upp við einari krónu, so tyngir hetta samlaða rakstur-in við ímillum fimm og seks milliónum um árið. Tí er gongdin í oljuprísinum rættuliga avgerandi fyri hvørja avgerð, vit fara at taka. Leveringstíðin upp á trolararnar er eitt ár. Tað vil siga, at vit skulu taka avgerðina í hesum árinum, um vit skulu hava tveir bátar til jóla komandi ár, sigur Olaf Olsen.

At hann dagliga er inni á heimasíðuni oilnergy.com og kannar oljuprísirnir, er ikki so undarligt.

Gongdin í oljuprísinum frá apríl 2002 og til apríl 2003
Kelda: oilnergy.com

Gongdin í oljuprísinum 1988-2002
Kelda: oilnergy.com